

**Recenzja w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o polityce i administracji dr
Krzysztofowi Kasianiukowi**

Obowiązujące przepisy prawa dotyczące kryteriów oceny

Dr Krzysztof Kasianiuk wystąpił z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.

Na podstawie art. 219. ust. 1. Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
  - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub
  - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub
  - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Uchwałą nr 136 Rady Naukowej Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk w sprawie powołania Komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce i administracji dr. Krzysztofowi Kasianiukowi powołano moją osobę do pełnienia funkcji recenzenta.

Niniejsza recenzja dotyczy oceny spełnienia powyższych kryteriów przez dr K. Kasianiuka na podstawie przedstawionych przez niego osiągnięć naukowych.

Podstawowe dane o kandydacie

Dr Krzysztof Kasianiuk legitymuje się wykształceniem w dziedzinie nauk społecznych. W 2002 roku ukończył 3-letnie studia licencjackie na kierunku politologia w Collegium Civitas. W tejże uczelni w 2004 roku uzyskał dyplom magistra socjologii. Stopień doktora nauk społecznych w zakresie nauk o polityce uzyskał w 2012 roku w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk na podstawie rozprawy: *Paradygmat gry w polityce. Jak posłowie VI kadencji chcą zmieniać rzeczywistość*. Praca została napisana pod kierunkiem prof. Włodzimierza Wesołowskiego. Habilitant karierę naukową związał z uczelnią Collegium Civitas, gdzie w latach 2004-2007 zajmował stanowisko asystenta, w latach 2007-2012 starszego asystenta, następnie od 2012 roku pracował na stanowisku adiunkta.

Ocena osiągnięcia naukowego

Habilitant jako osiągnięcie naukowe, będące podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego wskazał monografię pod tytułem: *Modelowanie percepcji transformacji politycznej. Podejście systemowe*. ss. 304, Warszawa: Collegium Civitas. ISBN:978-83-66386-11-2, recenzenci wydawniczy: prof. dr hab. Roman Bäcker (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Bohdan Szklarski, prof. UW (Uniwersytet Warszawski).

Przedłożona monografia składa się ze Wstępu oraz pięciu rozdziałów.

W rozdziale I zatytułowanym *Percepcja transformacji politycznej jako przedmiot badań politologicznych* Autor skupia się na zjawisku transformacji politycznej. Stosunkowo dużo miejsca habilitant poświęca rozważaniom dotyczącym transformacji w kontekście ciągłości i zmiany. Odwołuje się tu do tzw. paradoksu Tezeusza, czyli twierdzenia logicznego prowadzącego do sprzecznych wniosków. Autor przywołuje znany dylemat ontologiczny w celu rozstrzygnięcia jaki wymiar ma transformacja. Ostatecznie dochodzi do wniosku, że transformacja ma jednocześnie dwa aspekty: ciągłości i zmiany (s.31).

W rozdziale I habilitant zajmuje się także percepcją transformacji politycznej, którą definiuje jako „ogół komunikatów wyrażonych przez aktora politycznego na temat określonego obszaru procesów politycznych”. Autor rozumie transformację szeroko, ale nie wskazuje jednoznacznie, czy zaprezentowane narzędzie badawcze ma służyć tylko analizie transformacji w Rzeczypospolitej Polskiej, czy też można je zastosować do badań transformacji w innych państwach.

Rozdział II zatytułowany *Modelowanie jako procedura badawcza* ma charakter eksplikacyjny. Habilitant przywołuje argumenty, które mają ukazać sens zaproponowanego przez niego podejścia badawczego. Celem przyjętego przez Autora rozumowania jest uzasadnienie przyjętej procedury badawczej, którą szczegółowo przedstawia w kolejnym rozdziale. Autor stoi na stanowisku, które uznaje konieczność upraszczania rzeczywistości w procesie badawczym. Jego zdaniem należy zastosować koncepcję modelu jako „odwzorowania i uproszczenia świata politycznego”. Autor uznaje model jako „narzędzie badawcze, które służy do identyfikacji systemu”. Dlatego też część wywodu poświęca analizie stanowisk badawczych obecnych w naukach politycznych, które dotyczą definiowania pojęcia system oraz sposobów jego postrzegania. Dr K. Kasianiuk wykazuje się tu znajomością problematyki odwołując się do obecnych w literaturze przedmiotu ujęć proponowanych przez takich badaczy, jak m. in. Gabriel Almond, czy Dawid Easton.

Kolejnym czynnikiem pozwalającym na zastosowanie uproszczeń jest według habilitanta zastosowanie języka. Autor uznaje język jako „narzędzie stosowane przez aktorów politycznych do upraszczania rzeczywistości”. Dlatego też postuluje

używanie przekazów aktorów politycznych jako materiału źródłowego do badań. Dobrze, że Autor, pomimo zastosowania procedury upraszczania, stosuje analizę jakościową języka polityki, należy uznać to za pozytyw proponowanej koncepcji badawczej

Rozważania zawarte w tym rozdziale świadczą o dużej znajomości tematyki, doświadczeniu badawczym oraz rozwiniętym warsztacie badacza.

W rozdziale III zatytułowanym *Procedura modelowania transformacji politycznej* habilitant szczegółowo przedstawia zaproponowaną przez siebie metodę badawczą. Składa się ona z wieloelementowej struktury, w której Autor łączy ze sobą elementy analizy tekstu z narzędziami implementowanymi z dyscypliny matematyka. Należą do nich modele czarnej i białej skrzynki, struktury grafów oraz macierze. Celem zastosowania powyższych narzędzi badawczych jest ukazanie sprzężeń, czyli wzajemnych relacji pomiędzy badanymi obiektami. Koncepcję badawczą Autora należy ocenić jako spójną, choć wymagającą od odbiorcy pewnej znajomości problematyki, ze względu na użycie do analizy kategorii matematycznych oraz skupienia, ze względu na hermetyczny język wywodu.

W rozdziałach IV i V Autor w praktyce stosuje skonstruowane przez siebie narzędzie badawcze. W rozdziale zatytułowanym *Modelowanie wizji transformacji politycznej zawartej w exposé Tadeusza Mazowieckiego na przykładzie konkretnego wystąpienia politycznego dr K. Kasianiuk* przedstawia procedurę modelowania w formie podstawowej.

Rozszerzona analiza zawarta jest natomiast w rozdziale V zatytułowanym *Modelowanie czynników warunkujących integrację z Unią Europejską w raporcie polskiego rządu z roku 2000*.

Habilitant w rozdziale V sygnalizuje przeprowadzenie procedury badawczej w rozszerzonej formie, ale w konsekwencji jest to także, wprawdzie rozbudowana, ale analiza krótkich fragmentów przywoływanego tekstu źródłowego. Wskazane byłoby ukazanie przeprowadzanej procedury badawczej w odniesieniu do dłuższych fragmentów tekstów, ponieważ takie z reguły analizuje się w naukach o polityce i administracji. Należy jednak dodać, że habilitant uzasadnia subiektywny wybór określonych fragmentów do analizy.

W obu rozdziałach Autor zastosował przedstawioną wcześniej procedurę modelowania z uwzględnieniem analizy funkcjonalnej oraz strukturalnej. Badania finalizuje proces wnioskowania, walidacji oraz interpretacji.

Zastosowanie przyjętego narzędzia badawczego do praktycznej analizy należy ocenić pozytywnie. Opracowana przez habilitanta metoda nie pozostała tylko konceptem teoretycznym.

Pozytywnie należy ocenić otwartość habilitanta na prowadzenie badań o interdyscyplinarnym charakterze. Nowe podejście metodologiczne, które korzysta z instrumentów badawczych stosowanych w innych dziedzinach nauki może być użyteczne w dochodzeniu do prawdy w procesie badawczym. Podejście modelowe sprzyja rozwojowi nauki i przyczynia się do rozwoju metodologii (por. Agnieszka Pawłowska, *O przydatności podejścia modelowego w badaniach politologicznych*, (w:) *Teoretyczne i metodologiczne wyzwania badań politologicznych w Polsce*, red. A. Antoszewski, A. Dumala, B. Krauz-Mozer, K. Radzik, Lublin 2009). Zauważalne są zainteresowania badawcze habilitanta z wyraźnymi inklinacjami do matematyki oraz cybernetyki i przekonanie o możliwości implementacji narzędzi matematycznych oraz cybernetycznych do zastosowania w badaniach politologicznych. Za wartościowe należy uznać badania zorientowane na poszukiwanie nowych rozwiązań metodologicznych.

Zdaniem kandydata zaproponowane narzędzie badawcze może służyć nie tylko analizie przypadku, ale także analizie porównawczej. Jednak w recenzowanej monografii badania porównawczego nie zastosowano. Niewątpliwie przyczyniłoby się to do wzbogacenia opracowania oraz wpłynęłoby korzystnie na przybliżenie proponowanej koncepcji badawczej. Interesujące poznawczo byłoby wykorzystanie zaproponowanej przez habilitanta metody do porównania dwóch różnych stanowisk dotyczących tego samego zagadnienia. Na taką możliwość wskazuje habilitant w zarówno w monografii, jak i autoreferacie.

Rozważania ontologiczne są na pewno interesujące, ale warto byłoby sięgnąć także do obszernej literatury politologicznej z zakresu transformacji. W monografii brakuje ukazania dyskusji dotyczącej pojęcia transformacja. Warto byłoby także przytoczyć różnorodne i obecne w naukach o polityce stanowiska badawcze dotyczące rozumienia

pojęcia transformacja. Pożądane byłoby także ukazanie rozważań terminologicznych, w celu określenia procesu przemian używano w politologii pojęcia transformacja, ale także tranzycja oraz zmiana polityczna. Wprawdzie Autor przyjmuje szeroką perspektywę badawczą, w której za transformację polityczną uznaje nie tylko procesy prowadzące do zmiany jednego reżimu politycznego w inny. Niemniej jednak część pracy poświęca transformacji ustrojowej w Polsce. Dlatego należałoby sięgnąć do literatury przedmiotu. Autor wprawdzie odnosi się do opracowań na ten temat, ale warto byłoby poszerzyć bibliografię w tym zakresie, sięgnąć do publikacji np. Konstantego Adam Wojtaszczyka oraz Jacka Wojnickiego.

Rozbudowana koncepcja metodologiczna zakończona jest stosunkowo krótką interpretacją wyników badań. Może to budzić obawy, że żmudny proces badawczy prowadzi do zbyt krótkich konkluzji. Habilitant wielokrotnie opowiada się za stosowaniem uproszczeń w metodologii, ale sędzę, że odbiorca oczekiwałby bardziej rozbudowanych analiz w obrębie wnioskowania, walidacji i interpretacji.

Ponadto, dla lepszego zrozumienia konkluzji, w interpretacji wyników badań należałoby konkretnie powtórzyć nazwy poszczególnych konceptów. Zamiast napisać: „w układach indukowanych najczęściej pojawiły się sprzężenia S2 oraz S3” lepiej brzmiałoby „w układach indukowanych najczęściej pojawiły się sprzężenia pomiędzy konceptem: możliwość uważania państwa za własne a konceptem: suwerenność państwa”. Ponadto czytelnik nie musiałby cofać się do poprzednich stron książki w celu sprawdzenia, jakie koncepty odpowiadają wprowadzonym symbolom: S2, S3 itd.

Powyższe uwagi nie umniejszają wartości opracowania, zdaniem recenzenta mogłyby natomiast wzmocnić proponowaną procedurę badawczą.

Biorąc pod uwagę całościową ocenę uważam, że monografia stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce i administracji.

Ocena pozostałego dorobku i aktywności naukowej

Habilitant brał udział w kilku projektach badawczych o zasięgu międzynarodowym. W latach 2005-2007 jako wykonawca - ankieter uczestniczył w projekcie „INTUNE: Integrated and United? A Quest for Citizenship in an “Ever

Closer Europe”, w ramach 6. Programu Ramowego Unii Europejskiej. Projekt był koordynowany przez Università degli studi di Siena brało udział 31 instytucji badawczych. W badaniach habilitant uczestniczył w zespole Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk.

W latach 2013-2014 2014 był wykonawcą-ekspertem w międzynarodowym projekcie „TrendMiner - Large-scale Cross-lingual Trend Mining Summarization of Real-time Media Streams” w ramach 7. Programu Ramowego UE. Projekt, koordynowany był przez Deutsches Forschungszentrum für Kunstliche Intelligenz GMBH, realizowany był przez konsorcjum 12 instytucji. W projekcie dr Krzysztof Kasianiuk uczestniczył z ramienia Instytutu Podstaw Informatyki PAN.

W latach 2013-2015 uczestniczył w pracach projektu “GoodGov - National and European Governance: Polish and Norwegian Cooperation Towards More Efficient Security, Energy and Migration Policies” w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego administrowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (CORE 2012). Projekt był koordynowany przez Polski Instytut Spraw Międzynarodowych. W ramach projektu dr Krzysztof Kasianiuk był ekspertem w zakresie procesu podejmowania decyzji w państwie z ramienia Instytutu Studiów Politycznych PAN.

Warto podkreślić, że w powyższej aktywności habilitant uczestniczył nie w ramach rodzimej Uczelni, a we współpracy z innymi ośrodkami badawczymi.

Ponadto należy dodać, że habilitant aktualnie realizuje dwa projekty badawcze: „Passion - Partnership for sustainable development and social innovation” NAWA - Międzynarodowe Partnerstwa Akademickie. W projekcie, w którym uczestniczy 5 zagranicznych instytucji badawczych, koordynowanym przez Collegium Civitas pełni funkcję wykonawcy eksperta odpowiedzialnego za raport krajowy. Jest także koordynatorem w projekcie „ADVISE - Advancing Digital Competenc in Higher Education” w ramach Erasmus+ Strategic Partnership.

W dorobku publikacyjnym kandydata przeważają artykuły w czasopismach naukowych, co należy uznać za pozytywne. Dorobek kandydata, poza wskazaną jako główne osiągnięcie monografią, obejmuje 1 monografię, 2 monografie pod redakcją, 2 rozdziały w monografiach oraz 14 artykułów w czasopismach naukowych, z tego 11 opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora. Autor publikował w uznanych

polskich periodykach naukowych z list MNiSW: „Studiach Politycznych”, „Środkowoeuropejskich Studiach Politycznych”, „Wrocławskich Studiach Politologicznych”, „Przeglądzie Sejmowym”, „Studiach z Polityki Publicznej”. Część artykułów Autor opublikował w czasopismach spoza dyscypliny nauki o polityce i administracji, ale nie należy tego oceniać negatywnie. Świadczy to bowiem o interdyscyplinarnym podejściu badawczym habilitanta. Tym bardziej, że artykuły zamieszczone w zagranicznych czasopismach naukowych „Kybernetes” oraz „Systems Research of Behavioral Science”, są związane z problematyką politologiczną oraz stanowią fragment konsekwentnego cyklu badawczego. W dorobku mieszczą się także publikacje współautorskie, w których habilitant miał istotny wkład własny. Takie publikacje świadczą jednocześnie o umiejętnościach prowadzenia współpracy naukowej, co zdecydowanie wpływa na pozytywną ocenę aktywności.

Kandydat wyniki swoich badań przedstawiał na konferencjach naukowych: zarówno międzynarodowych, m.in w Mediolanie i Wronxton, jak i krajowych, w tym ogólnopolskich: kongresach politologicznych oraz zjazdach socjologicznych. Warto zwrócić uwagę na udział kandydata w kongresach i konferencjach światowych oraz europejskich organizacji politologicznych: International Political Science Association (IPSA) oraz European Consortium for Political Research.

Aktywność naukową kandydata uzupełnia wypełnianie funkcji stałego recenzenta w czasopismach „Kybernetes” oraz „Studia z Polityki Publicznej”.

Dr K. Kasianiuk legitymuje się następującymi wskaźnikami naukowymi. Indeks Hirscha według bazy Crossref wynosi 1 (2009-2021), według bazy Google Scholar - 3, kandydat w autoreferacie wykazał 2 - zmiana może wynikać z okresu sprawdzania wskaźnika, według bazy Scopus indeks Hirscha wynosi 1.

Sumaryczna punktacja habilitanta za lata 2013-2021, czyli po uzyskaniu stopnia doktora, wynosi 335,5 pkt MNiSW.

Należy podkreślić, że publikacje habilitanta oraz wskazana wcześniej działalność stanowią spójną koncepcję i świadczą o konsekwentnie budowanej karierze naukowej, w której na plan pierwszy wysuwa się zainteresowanie metodologią w ujęciu interdyscyplinarnym. Podsumowując należy uznać, że kandydat wykazał się istotną aktywnością naukową przeprowadzaną w więcej niż jednej instytucji naukowej.

Działalność organizacyjna, dydaktyczna oraz popularyzująca naukę

Habilitant prowadził zajęcia na różnych kierunkach studiów na poziomie licencjackim, magisterskim i podyplomowym z nauk o polityce, stosunków międzynarodowych, socjologii, zarządzania i dziennikarstwa. Zajęcia prowadzone przez dr. Krzysztofa Kasianiuka były związane z problematyką przywództwa, procesów sterowania w sferze politycznej, metodologii badań politologicznych i społecznych. Habilitant był promotorem 32 prac licencjackich i 7 magisterskich, zrecenzował 106 prac licencjackich i magisterskich.

Dr K. Kasianiuk ma także znaczny dorobek organizacyjny. Wielokrotnie był członkiem komitetów naukowo-organizacyjnych międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych. Aktywnie uczestniczył w pracach Sekcji Metod, Technik i Narzędzi Badawczych Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, pełnił w niej m.in. funkcję przewodniczącego. Współorganizował także Zimowe Szkoły Metodologiczne. Habilitant brał udział w organizacji warsztatów metodologicznych: Wprowadzenie do Qualitative Comparative Analysis , Wprowadzenie do statystycznej analizy danych w środowiskach. Był także inicjatorem oraz organizatorem Sprintu Metodologicznego, podczas VI Zimowej Szkoły Metodologicznej. Habilitant kieruje także centrum badawczym HIVE - Systems Collective Design Lab w Collegium Civitas, które skupia się na metodyce partycypacyjnego modelowania systemów społecznych, gospodarczych i politycznych. W ramach HIVE kandydat prowadzi m.in. badania nad metodyką modelowania systemowego oraz regularne sesje modelowania dla studentów i pracowników naukowych.

Wskazane powyżej aktywności są komplementarne z działalnością naukową prowadzoną przez habilitanta.

Dr K. Kasianiuk wykazuje się także osiągnięciami w zakresie popularyzacji nauki. Uczestniczył w dwóch edycjach (2015 i 2018) Festiwalu Nauki, inicjatywy, która służy propagowaniu wiedzy oraz pozyskiwaniu poparcia społecznego dla rozwoju nauki w Polsce. Prowadził także zajęcia dla uczniów szkół gimnazjalnych i ogólnokształcących w ramach projektów popularyzujących naukę. Habilitant w 2018

roku opublikował także książkę o charakterze popularnonaukowym pt. *Za sterami, czyli dość treściwie o mniej więcej wszystkim*.

Konkluzja

Reasumując uważam, że osiągnięcia naukowe dr Krzysztofa Kasianiuka, w tym recenzowana monografia stanowią znaczący wkład w rozwój dyscypliny nauki o polityce. Habilitant wykazał się także aktywnością naukową przeprowadzaną w więcej niż jednej instytucji naukowej. Tym samym spełnił kryteria określone w art. 19 ust. pkt 2 i 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z późn. zm.)

Dlatego wnoszę do Rady Naukowej Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk o dopuszczenie do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego oraz popieram wniosek o nadanie dr. Krzysztofowi Kasianiukowi stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie nauki o polityce i administracji.

Tomaz Bopuowicz